

Kirsi Sukuvaara

Kauppatieteiden yo / Tradenomi

Ote syksyllä 2019 valmistuvasta gradusta:

Yrityksen eettisen toiminnan tarkastaminen

Miksi ja ketä yrityksen eettinen toiminta kiinnostaa ja miksi sitä pitäisi arvioida ja varmentaa sisäisen tarkastuksen menetelmillä?

1. Yritystä itseään ainakin tulisi kiinnostaa, koska arvot sekä eettinen ja vastuullinen toiminta ovat ja tulevat olemaan yrityksen ehdottomia jatkuvan ja tuloksellisen liiketoiminnan menestystekijöitä.
2. Työntekijöitä, ja etenkin uuden sukupolven työntekijöitä eli ”milleniaaleja” nämä asiat myös kiinnostavat. Milleniaalit ovat suvaitsevaisia ja kokeilunhaluisia ”diginatiiveja”. He arvostavat vapautta valita mm. milloin ja missä työtä tehdään. Heille työnantajan kanssa jaetut samanlaiset arvot merkitsevät usein rahaa enemmän. Ketäpä ei yleensäkin kiinnostaisi työskennellä innovatiivisessa ja motivoivassa työympäristössä, jossa eettisyys on sisäistetty toiminnassa ja käyttäytymisessä ihmisiä arvostavaksi ja kunnioittavaksi yrityskulttuuriksi.
3. Eettinen sijoittaminen on kasvussa eli yhä useampi sijoittaja on kiinnostunut sijoittamaan eettisesti. Positiivisia kriteereitä noudattava sijoittaja valitsee salkkuunsa yrityksiä, jotka edistävät jotakin hyväksi katsottua päämäärää, joita ovat mm. ympäristöön, työoloihin, tasa-arvoon ja tuoteturvallisuuden liittyvät arvot.
4. Edellä mainittujen lisäksi myös eettisesti toimivat tavarantoimittajat, asiakkaat ja muut sidosryhmät edellyttävät eettistä toimintatapaa kaikilta yhteistyökumppaneiltaan.

Eettisillä tarkastuksilla luodaan osaltaan järjestelmää, joka tekee yrityksen eettisen toiminnan näkyväksi. Tämän järjestelmän pääasiallisena tavoitteena on lisätä keskustelua eettisyydestä sekä lisätä myös uskottavuutta yrityksen sitoutumisesta eettisyyteen ja eettisiin periaatteisiin. Kehitettäessä tätä järjestelmää voidaan yrityksen toimintaan ja päätöksentekoon sisällyttää moraalista ulottuvuutta, joka on avainasemassa luottamus pääoman tuottamiseksi, ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.

Luottamus sosiaalisena pääomana on yksi yrityksen tärkeimmistä voimavaroista. Se on ensiarvoisen tärkeää muun muassa siinä, kuinka asiakkaat ”ottavat omakseen” yrityksen tuotteet ja palvelut tai millaiseksi

yrittäjien työilmapiiri ja kulttuuri muodostuvat, millainen on vuorovaikutus viranomaisiin ja muihin sidosryhmiin sekä siinä, millaisia valintoja sijoittajat tekevät.

Liike-toimintaetiikalla tähdätään siihen, että luottamuksen, moraalien ja eettisyyden periaatteet ovat käytössä liiketoimintaa koskevissa päätöksissä ja niiden toteuttamisessa. Eettinen tarkastus on yksi keino varmistaa liiketoimintaetiikan toteutuminen organisaatioissa. Se on avainasemassa yrityksen luottamuksen hallinnassa, kunhan vain se nähdään laajemmin kuin vain psykologisessa ja emotionaalisessa merkityksessä.

Yrityksen eettisen toiminnan yksi kulmakivistä on sitoumusten täyttäminen sidosryhmiin nähden. Yksittäisen tarkastuksen tärkeimmistä tehtävistä on tarkastaa, kuinka yritys on täyttänyt sitoumuksensa. Sitoumusten täyttämisen arvioinnista ja varmistamisesta eettisen tarkastuksen yhteydessä muodostuu käytännössä tärkeä työkalu, jolla voidaan ylläpitää ja kehittää yrityksen luottamuksen hallintaa. Eettisen tarkastuksen tarkoituksena on heijastaa sitä, missä määrin yritys täyttää taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöön liittyvät odotukset.

Liiketoiminnan moraalisen perustan muodostaa vapaan kilpailun periaate. Yritysten ryhmittäminen ja pääomien keskittyminen johtaa kuitenkin helposti perustana olevien tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden periaatteiden rikkomiseen, ja siksi tarvitaan riippumatonta kontrollia eli sisäistä tarkastusta. Työvoiman suojaaminen väärinkäytöksiltä on tärkeä moraalinen tavoite. Kontrollia tarvitaan myös kuluttajien suojaamiseksi huijauksilta, harhaanjohtavalta mainonnalta ja syrjinnältä.

Julkisen keskustelu kuuluu eettisen kehityksen ehtoihin. Usein julkisen ryöpytyksen kohteeksi joutuneet yritykset ovat jatkossa tietoisempia eettisestä toiminnastaan ja kiinnittävät eettisiin asioihin tarkempaa huomiota. Suomalaisessa liike-elämässä etiikkakeskustelut ovat olleet suhteellisen vähäisiä ja yritysjohtajat ovat pitäneet etiikkaa yhtenä liike-elämän vähiten tärkeänä asiana EVA:n tutkimusten mukaan.

Voisiko etiikkakeskustelun vähäisyys johtua esimerkiksi siitä, että suomalaisia pidetään hyvin rehellisenä kansana ja suomalaista liike-elämää ja yrityksiä pidetään maailmanlaajuisesti vähän korruptoituneina, josta osoituksena on esimerkiksi sijoittuminen Transparency Internationalin listauksessa maailman vähiten korruptoituneiden maiden joukkoon? Toisaalta suomalaisissa yrityksissä on käyty kuitenkin runsaasti arvokeskusteluja vuosien varrella.

Eettinen tarkastus edistää riskienhallintaa yrityksessä, sillä sen tavoitteena on olla vuorovaikutuksessa eri sidosryhmien kanssa ja pyrkiä löytämään ratkaisuja estämään ristiriitojen syntymistä eri osapuolten ja näkemysten kesken. Eettinen tarkastus ei ole automaatio, jolla yrityksestä tehdään luotettava ja eettinen, vaan eettisen tarkastuksen toimintoon itseensä tulee syntyä sellainen luottamus ja uskottavuus, jonka myötä siitä voi tulla perusta eettisesti toimivalle yritykselle.